

COMMERCE-COLLEGIUM

Underdåniga Berättelse

om

Fabrikernes och Manufacturernes ställning år 1853.

STORMÄKTIGSTE, ALLERNÅDIGSTE KONUNG!

Till fullgörande af föreskriften i Kongl. Maj:ts för Commerce-Collegium utfärdade Nådiga Instruktion af den 23 April 1834, får Collegium, med ledning af de från Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Rikets Län och öfrige vederbörande till Collegium inkomna statistiska uppgifter rörande Fabrikerne och Manufacturerne samt Hus-slöjderne och Handtverkerierne för år 1853, härmed i underdånighet afgifva berättelse om förhållandet med berörde näringar under samma år.

För att lemna en allmän öfversigt af *Fabrikernes* och *Manufacturernes* ställning år 1853 och tillika bereda en jämförelse mellan dåvarande förhållanden och dem, hvilka i enahanda afseende egde rum nästföregångna året, har Collegium låtit upprätta underdånigst bifogade Sammandrag Litt. A., upptagande för hvardera af åren 1852 och 1853 antalet af fabriker samt den dervid sysselsatta arbetspersonal, tillverkningsvärde, äfvensom kvantiteterna och slagen af de hufvudsakligaste fabriksvarorne; och får Collegium, i likhet med hvad i Collegii förut afgifne årsberättelser iakttagits, särskildt i underdånighet redogöra för de i hänseende till kvantiteten och värdet mest betydande af Rikets fabriks-handteringar.

INLEDNING

TILL

Commerce-Collegii underdåniga berättelse om förhållandet med fabriker, manufakturer och handtverkerier i riket. – Stockholm : J. Hörberg, 1832-1858.

Täckningsår: 1830-1857.

Innehåller en årlig förteckning över patent (motsv.) åren 1830-1834. Patent benämndes Privilegia exclusiva fram till 1834 då den svenska patentlagen kom.

Efterföljare:

Bidrag till Sveriges officiella statistik. D, Fabriker och manufakturer. Kommerskollegii underdåniga berättelse för år ... – Stockholm : P. A. Norstedt & söner, 1859-1912.

Täckningsår: 1858-1910.

Innehåller en årlig förteckning över patent åren 1858-1884. År 1885 inrättades det första svenska patentverket, Kongliga Patentbyrån, vilken övertog registrering av patent.

Översiktspublikation:

Historisk statistik för Sverige. Statistiska översiktstabeller : utöver i del I och del II publicerade t.o.m. år 1950. – Stockholm : Statistiska centralbyrån, 1960.

S. 6: Tab. 5. Fabrikernas tillverkningsvärde 1836-1895.

Kommerkollegii underdåniga berättelse om fabrikernas och manufakturernas ställning år 1853.

Digitaliserad av Statistiska centralbyrån 2010.

Vid digitaliseringen har en innehållsförteckning skapats och lags till.

**Commerce-Collegii underdåniga Berättelse
om Fabrikernes och Manufacturernes ställning år 1853**

INNEHÅLL

Underdånig berättelse

	Sid.
Inledning.....	1.
1:o Klädesfabrikerne.....	2.
Etoffs-tillverkningen.....	3.
2:o Bomulls- och Linne-väfnads-fabrikerne.....	4.
3:o Mekaniska Bomulls-Spinnerierne.....	5.
4:o Segel- och Tältduks-Fabrikerne.....	5.
5:o Sidenfabrikerne.....	6.
6:o Bandfabrikerne.....	6.
7:o Strumpfabrikerne.....	7.
8:o Kattunstryckerierne.....	7.
9:o Färgerierne.....	8.
10:o Socker-raffinerings-verken.....	8.
11:o Tobaks- och snus-fabrikerne.....	9.
12:o Läderfabrikerne.....	9.
Saffian.....	10.
13:o Fabrikerne för åstadkommande af glas.....	10.
14:o Fabrikerne för åstadkommande af papper.....	10.
15:o Oljeslagerierne.....	11.
16:o Fabrikerne för tillverkning af porcelaine.....	12.
17:o Såpsjuderierne.....	12.
18:o Mekaniska Verkstäder.....	12.
19:o Porterfabrikationen.....	13.
Övrig Tillverkning.....	13.
Hus-slöjderne.....	15.
Handtverkerierne.....	16.

Sammandrag för År 1853

	Sid.
Litt. A. Jemförelse-Sammandrag för åren 1852 och 1853....	19.
General-Sammandrag öfver de vid Fabrikerne och Manufakturerna befintliga Stolar och Arbetare samt Tillverkningsvärde för åren 1852 och 1853...	20.
Vid Fabrikerne hafva under loppet af åren 1852 och 1853 följande qvantiteter blifvit tillverkade.....	21-24.
Litt. B. Förteckning å de Patenter, som blifvit af Kongl. Maj:ts och Rikets Commerce-Collegium utfärdade år 1853.....	25-30.
Litt. C. Sammandrag af de till Kongl. Commerce-Colle- gium inkomne Förteckningar öfver Handverkare med deras Gesäller, Lärlingar och andre Arbetare år 1853.....	31-36.
Litt. D. Sammandrag af de till Kongl. Commerce-Colle- gium inkomne Förteckningar öfver den Bevill- ning, hvartill Fabrikanter och Manufacturister samt Handverkare i Städerna och Köpingarne blifvit taxerade år 1853.....	37-41.
Litt. E. Sammandrag af de till Kongl. Commerce-Colle- gium inkomne Förteckningar öfver den Bevill- ning, hvartill Fabrikanter, Manufacturister, Handverkare och Gerningsmän på Landet blifvit taxerade år 1853.....	42.
Litt. F. Sammandrag af de till Kongl. Commerce-Colle- gium inkomne uppgifter å sådane personer, som, enligt 12 och 26 §§ af Kongl. Fabriks- och Handt- verks-Ordningen, såsom försörjningsmedel med egna händer till afsalu åstadkomma handtverks- arbeten i Städerna.....	43-46.
Litt. G. Sammandrag af de till Kongl. Commerce-Colle- gium inkomne uppgifter å sådane personer, som, enligt 12 och 26 §§ af Kongl. Fabriks- och Handt- verks-Ordningen, såsom försörjningsmedel med egna händer till afsalu åstadkomma handtverks- arbeten på landet år 1853.....	47.

COMMERCE-COLLEGIUM

Underdåniga Berättelse

om

Fabrikernes och Manufacturernes ställning år 1853.

STORMÄKTIGSTE, ALLERNÅDIGSTE KONUNG!

Till fullgörande af föreskriften i Kongl. Maj:ts för Commerce-Collegium utfärdade Nådiga Instruktion af den 23 April 1834, får Collegium, med ledning af de från Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Rikets Län och öfrige vederbörande till Collegium inkomna statistiska uppgifter rörande Fabrikerna och Manufacturerna samt Hus-slöjderne och Handtverkerierne för år 1853, härmed i underdånighet afgifva berättelse om förhållandet med berörde näringar under samma år.

För att lemna en allmän öfversigt af *Fabrikernes* och *Manufacturernes* ställning år 1853 och tillika bereda en jämförelse mellan dåvarande förhållanden och dem, hvilka i enahanda afseende egde rum nästföregångna året, har Collegium låtit upprätta underdånigst bifogade Sammandrag Litt. A., upptagande för hvardera af åren 1852 och 1853 antalet af fabriker samt den dervid sysselsatta arbetspersonal, tillverkningsvärde, äfvensom kvantiteterna och slagen af de hufvudsakligaste fabriksvarorne; och får Collegium, i likhet med hvad i Collegii förut afgifne årsberättelser iakttagits, särskildt i underdånighet redogöra för de i hänseende till kvantiteten och värdet mest betydande af Rikets fabriks-handteringar.

1:o *Klädesfabrikerne.* Dessa inrättningar, hvilkas antal sistlidet år utgjorde 109 st. med 632 stolar, sysselsatte berörde år 3,037 arbetare. Tillverkningen uppgick till 739,580 alnar egentligt kläde, 329,808 alnar diverse ylleväfnader, såsom corde-roy, casimir, sattin, doffel och drap m. m., samt 4,453 st. shawlar, dukar och filter, uppskattadt till ett sammanräknadt värde af 4,410,025 R:dr, hvilken tillverkning, hvad medelfint kläde beträffar, öferskjuter den för år 1852 upptagna med 30,974 alnar, men, i afseende på fint och groft kläde samt annat ylleväfnads alngods äfvensom shawlar, dukar och filter m. m., understiger fabrikationen deraf samma år med 184,994 alnar och 3,710 stycken. Sammanräknade värdet af klädesfabrikernes tillverkningar år 1853 utgör 647,618 R:dr mindre än hvad det var nästföregångna året.

I Norrköping begagnades sistlidet år, vid 86 fabriker: 439 stolar och 2,157 arbetare, och bestod tillverkningen af 560,518 alnar kläde, 77,268 alnar corderoy, 42,248 alnar casimir och sattin, 58,952 alnar doffel och drap m. m. samt 49,540 alnar fris, rattin m. m., eller tillsammans 758,526 alnar, hvilken varu-qvantitet, i värde upptagen till 3,439,004 R:dr, är 153,233 alnar mindre än den för år 1852 uppgifna. Nedannämnde klädesfabriksidkare i berörde stad hade sistlidet år den betydligaste tillverkningen, nemligen L. J. Eliasson för ett värde af 158,908 R:dr, J. J. Schubert för 136,546 R:dr, Titus Lundmark för 124,271 R:dr, D. J. Davidsson för 122,147 R:dr, L. J. Söderberg & Årosenius för 118,154 R:dr och J. A. Arnberg för 100,451 R:dr.

I Stockholm voro sistlidet år endast 2 klädes-fabriker, med 12 stolar och 67 arbetare, i gång, dervid tillverkades 9,394 alnar diverse ylleväfnader, hufvudsakligen doffel och drap samt filtväfnad äfvensom 2,429 stycken ylle-shawlar och dukar; uppgående sammanräknade värdet till 53,546 R:dr, eller 22,927 R:dr mindre än nästföregående årets. Bolaget Beyer & Behrlings tillverkning var störst och är uppgifven till 46,076 R:dr värde.

Uti öfriga städer, 9 till antalet, hvarest klädesfabriker sistlidet år voro i verksamhet, tillverkades sammanlagdt 262,970 alnar kläde och andra ylle-väfnader samt 2,024 st. filter, af hvilken tillverkning större delen eller 208,302 alnar och 1,887 st. filter, åstadkoms vid J. R. Wallberg & Söners fabrik i Halmstad, der 81,515 alnar hufvudsakligen groft kläde och boy m. m. samt 442 st. filter fabricerades, — vid

2:ne fabriker i Wexiö, hvarest tillverkningen utgjorde 63,793 alnar, mestadels groft kläde samt 1,430 st. faltar — och vid 4 fabriker i Nyköping, hvilkas fabrikation uppgick till 62,994 alnar, deraf 43,230 alnar corderoy.

De å särskilda orter å landet inrättade 7 st. klädesfabriker lemnade sistlidet år en tillverkning af tillsammans 38,148 alnar ylleväfnad, till ett värde af 174,059 R:dr, deraf 44,532 alnar vid Stigslunds fabrik vid Gefle, tillhörig G. Sprinchorn, och 13,215 alnar vid Åhleströms fabrik nära Södertelge, som eges af Stadsmäklaren J. A. Berg.

Egarne till förenämnde ylleväfnads-fabrik i Halmstad, Bolaget J. R. Wallberg & Söner, som för densammas ändamålsenliga bedrifvande undfått och under sistlidet år innehaft förlagslån af Manufaktur-Diskont-Fonden, hafva med vederbörande Embetsmyndighets intyg styrkt, att de för samma år fullgjort det i nämnda afseende för länets bibehållande under stadgad tid föreskrifna vilkor.

Enligt Tullspecialerne inkommo till riket sistlidet år diverse slags hel-ylleväfnader, såsom doffel, mattor, flanell, faltar, fris och frisad m. m., hvilka väfnader, med afdrag för flanell, hvarom här nedan särskildt förmäles, uppgå till ett värde af 192,627 R:dr eller 23,354 R:dr mindre än värdet å nästföregångna årets import af sådana varor, hvarförutan ett mindre betydligt parti ylleväfnader, i följd af fartygsstrandning, införtullades. Af halfylleväfnader, ej specificerade, infördes sistlidet år alngods för ett värde af 749,766 R:dr, hvilket utgör 70,534 R:dr mindre än det, hvartill införseln af dylika varor år 1852 beräknades, äfvensom af hel- och halfylle- dukar införtullades för 142,809 R:dr, eller 712 R:dr mindre än året förut. Exporten af ylleväfnader, värderad år 1852 till 1,435 R:dr, är för sistlidet år uppgifven till 3,850 R:dr.

Af ull infördes, år 1853, 1,274,315 \mathcal{L} Jutsk och Isländsk samt 298,955 \mathcal{L} af andra slag, hvilka qvantiteter understiga de år 1852 införtullade med 220,242 \mathcal{L} Jutsk och Isländsk och 24,212 \mathcal{L} ull af andra slag. Exporten af ull uppgick till 1,500 \mathcal{L} grof och 33,237 \mathcal{L} af andra slag.

Den med yllefabrikationen sammanhang egande *Etoffs-tillverkningen* bedrefs sistlidet år vid 2:ne fabriker, begge i Stockholm, och uppgick till 51,965 alnar, i värde upptagne till 18,481 R:dr och hufvudsakligen bestående af flanell och flaggduk. I

jmförelse med den för år 1852 uppgifna, hade tillverkningen ökat sig med 5,446 alnar och i värde med 1,805 R:dr. Importen af flanel sislidet år utgjorde 3,134 \mathcal{L} , värde 9,403 R:dr, eller 2,343 R:dr mera än värdet af importen deraf året förut. Af kamulls-, kardulls-, brodér- och kamel-garn infördes år 1853 tillsammans 28,674 \mathcal{L} äfvensom, på grund af särskildt tillstånd, 18,336 \mathcal{L} färgadt och ofärgadt streichgarn.

2:o *Bomulls- och Linne-väfnads-fabrikerne*, till antalet 29 st. med 4,269 stolar och 1,168 arbetare, hade år 1853 en tillverkning af 5,480,889 alnar väfnader, bestående af bomullslärf, shirting, calico, cambrick m. m., samt 59,883 st. dukar och shawletter m. m. af åtskilliga slag, hvilken varuqvantitet, uppskattad till 872,245 R:dr, öfverskjuter den året förut uppgifna med 2,384,081 alnar och i värde med 168,790 R:dr; hvaremot antalet af stycken dukar minskats med 4,389 st. Större delen af förstnämnde väfnadsqvantitet, eller 3,735,266 alnar, tillverkades sislidet år vid Rydboholms i Kinaroma socken uti Marks Härad af Elfsborgs län belägna, Fabriksidkaren Sven Eriksson tillhöriga, mekaniska väfveri.

Införseln sislidet år af hvita och färgade bomullsväfnader uppgick till ett värde af 453,302 R:dr, eller 1,839 R:dr mindre än värdet å importen af sådane varor år 1852, och af bomullsväfnader, blandade med lin, till 16,717 R:dr. Af bomullsväfnader utfördes sislidet år för 22,850 R:dr eller 1,841 R:dr mindre än nästföregångna året.

Åtskilliga slag af linneväfnader infördes sislidet år för ett värde af 47,204 R:dr och exporterades af dylika väfnader utaf flera slag för 30,225 R:dr, hvilket förhållande, jmfördt med det under nästföregångna år, utvisar en tillökning i värdet af importen af 22,452 R:dr och af exporten utaf 13,957 R:dr.

Af hvitt bomullsgarn införtullades sislidet år 441,465 \mathcal{L} under N:o 26 och 945,313 \mathcal{L} af N:o 26 och deröfver. Om härmed jmföres förhållandet året förut, finnes, att importen sislidet år ökats af garn under N:o 26 med 18,626 \mathcal{L} , men minskats af garn af de högre numrone med 123,737 \mathcal{L} ; hvarförutan sislidet år till riket infördes 109,034 \mathcal{L} färgadt bomullsgarn till största delen s. k. Turkiskt rödt.

Införseln af lin sislidet är uppgick till 2,949 \mathcal{L} , hvarjemte i följd af strandning inkommo 5,048 \mathcal{L} . Af denna vara utfördes 74 \mathcal{L} .

3:o *Mekaniska Bomulls-Spinnerierne*. Vid dessa Verk, 15 till antalet, sysselsattes sistlidet år 2,324 arbetare, och utgjorde tillverkningen 7,715,964 \mathcal{L} bomullsgarn, till största delen af numror under 26, hvilken tillverkning, värderad till 4,025,723 R:dr, öfverstiger den för 1852 uppgifna med en kvantitet af 4,062,174 \mathcal{L} och i värde med 472,439 R:dr. Följande spinnerier hade år 1853 åstadkommit de största kvantiteterna, nemligen Rosenlunds spinneri i Götheborg 1,269,490 \mathcal{L} , hvaraf 176,180 \mathcal{L} af N:o 26 och deröfver, Strömsbro på Gefle stads område 1,159,970 \mathcal{L} , Strömma vid Carlshamn 869,967 \mathcal{L} , Norrköpings 814,874 \mathcal{L} , Nääs i Elfsborgs län 770,738 \mathcal{L} , deraf 238,627 \mathcal{L} af N:o 26 och deröfver, Thorshags nära Norrköping 640,246 \mathcal{L} och Hargs vid Nyköping 622,638 \mathcal{L} .

I sammanhang härmed bör meddelas, att Almedahls vid Götheborg anlagda Mekaniska linspinneri sistlidet år hade en tillverkning af 150,278 \mathcal{L} lingarn och lintråd, i värde uppgifven till 111,818 R:dr.

Egarne till ofvannämnde Nääs, Thorshags, Norrköpings och Hargs bomullsspinnerier samt Almedahls linspinneri äfvensom intressenterne i Strömsbro bomulls-spinneri och väfveri, hvilka för ändamålsenligt drifvande af omförmälde fabriksinrättningar under sistlidet år innehaft förlagslån af Manufaktur-Diskont-Fonden, hafva vederbörligen styrkt, att de under ifrågavarande år iakttagit och fullgjort det för länens bibehållande i förenämnda afseende stadgade vilkor.

År 1853 importerades 9,878,198 \mathcal{L} bomull, hvilken kvantitet med 1,241,667 \mathcal{L} öfverstiger importen år 1852.

4:o *Segel- och Tältduks-Fabrikerne*, 11 st. till antalet med 1,040 arbetare, lemnade sistlidet år en tillverkning af 502,274 alnar segelduk och tältduk, deraf 73,028 alnar segelduk af bomullsgarn, samt 87,692 alnar buldan och pressennings-duk, tillsammans 589,966 alnar, värderade till 285,121 R:dr, hvilken fabrikation, i förhållande till den, som år 1852 egde rum, visar en minskning i kvantitet af 101,643 alnar och i värde af 40,141 R:dr.

Betydligaste tillverkningen åstadkoms äfven sistlidet år å den vid Jonsered nära Götheborg anlagda, Grosshandelsbolaget W. Gibson & Söner tillhöriga, fabrik, hvarest den utgjorde 442,685 alnar segel- och tältduks-väfnader m. m.

Värdet å de sistlidet år från utrikes orter, förnämligast England, Danmark, Ryssland och Lübeck, inkomne segelduks- och tältduks-väfnader är uppgifvet till 18,343 R:dr, hvilken summa med 7,677 R:dr öfverskjuter importvärdet för sådane varor året förut. Värdet af utförseln af berörde slags varor är uppgifvet till 10,340 R:dr eller 4,927 R:dr mer än värdet å utförseln deraf år 1852.

Hampa infördes sistlidet år till ett belopp af 12,459 Sk~~z~~, hvarförutan 439 Sk~~z~~ inkommo i följd af strandning. Sammanräknade quantiteten utgör 1,888 Sk~~z~~ mer än hvad af hampa inkom nästföregångna året.

5:o *Sidenfabrikerne*. Vid dessa inrättningar, 15 st. till antalet och alla i Stockholm, med 441 stolar, sysselsattes sistlidet år 654 arbetare. Tillverkningen utgjordes af 240,243 alnar olika slags siden- och halvesiden-väfnader samt 242,467 stycken mestadels dukar, alltsammans i värde uppskattadt till 881,795 R:dr. Jemförd med den för år 1852 uppgifna, hade tillverkningen minskats med 38,392 alnar, men ökats med 4,440 stycken, samt värdet å sidenfabrikationen i sin helhet nedgått med 61,379 R:dr. Af sammet och felb egde ingen tillverkning rum sistlidet år.

De största tillverkningarne hade Fabriksidkarne L. Meyerson, Casparsson & Schmidt, K. A. Almgren, L. J. Hierta och Samson & Elliot, uppgående hos den förstnämnde till ett värde af 171,717 R:dr och hos sistnämnda bolag till 117,789 R:dr.

Införseln sistlidet år af färgadt och ofärgadt silke uppgick til 38,745 ~~z~~, eller 3,686 ~~z~~ mindre än året förut, och utgjorde värdet af samma år införtullade hel- och halvesiden-varor 169,294 R:dr, deraf 29,754 R:dr för felb och peluche samt 21,395 R:dr för sammet. Importvärdet i helt understiger med 61,806 R:dr det å ifrågavarande slags väfnader för år 1852 uppgifna införsels-belopp. Utförseln af sidedenväfnader sistlidet år, bestående till största delen af hel-siden till Finland, uppgick till 6,518 R:dr, eller 2,152 R:dr mer än utförsels-värdet för så beskaffade väfnader nästföregångna året.

6:o *Bandfabrikerne*, till antalet 10, deraf 9 i Stockholm och 1 i Malmö, hade år 1853 en tillverkning af siden-, bomulls- och ylleband m. m., beräknad dels i stycken dels i alatal, för ett värde af 42,818 R:dr, som med 3,568 R:dr understiger värdet å bandfabrikationen året nästförut. Fabriksidkarne C. W. Fagerlin och

K. A. Almgren hade sistlidet år åstadkommit den betydligaste tillverkningen af ifrågavarande slag.

Importen af band utaf åtskilliga slag, hufvudsakligen af siden, bomull och ylle, uppgick sistlidet år till 46,797 \mathcal{L} , och i värde till 170,638 R:dr, hvilket värde är 2,844 R:dr högre än införselsvärdet å dylika artiklar år 1852.

Af band, mestadels linne-, utfördes sistlidet år för 1,124 R:dr, eller något mer än året förut.

7:o *Strumpfabrikerne* utgjorde sistlidet år ett antal af 46 st. med 402 arbetare. Sammanräknade tillverkningen belöpte sig till 188,399 par bomulls- och ylle-strumpor, calesonger m. m., 49,504 st. bomulls- och ylle-tröjor, mössor och halsdukar m. m., äfvensom 2,290 alnar ylle- och bomulls-tricot och kjettvirknings-tyg, alltsammans i värde upptaget till 466,644 R:dr, hvilken tillverkning understiger den för 1852 uppgifna, i värde med 29,208 R:dr och i kvantitet med 17,900 par och 449 alnar, hvaremot stycketalet ökat sig med 44,699 st.

De idkare, hvilkas tillverkningar sistlidet år uppingo till högsta värdena, voro John Söderberg i Stockholm, G. Wiechel samt Enkan E. C. Forsberg i Norrköping och Heinr. Röhss i Götheborg, uppgående tillverkningsvärdet hos den förstnämnde till 46,957 R:dr och hos den sistnämnde till 24,325 R:dr.

Införseln af strumpor, till största delen redgarns- och bomulls-strumpor, besteg sig sistlidna året till 48,498 \mathcal{L} , värderade till 83,464 R:dr, som med 8,974 R:dr öfverstiger värdet å införseln af strumpor år 1852. Af denna artikel utfördes sistlidet år för ett värde af 3,705 R:dr.

8:o *Kattunstryckerierne*. Vid 20 sådana inrättningar uppgick sammanlagda tillverkningen till 499,822 alnar kattuner och möbeltyg samt 465,990 alnar diverse tryckta tyger, tillsammans 365,842 alnar äfvensom 344,358 st. dukar och shawlar, hvilken tillverkning, värderad till 407,953 R:dr, understiger, hvad alngodset angår, den år 1852 åstadkomne med 56,955 alnar, men öfverskjuter tillverknings-quantiteten af dukar m. m. med 73,480 st. Sammanräknade värdet å kattuns-tryckeriernes hela tillverkning sistlidet år uppgår till 49,269 R:dr högre belopp än det, hvartill densamma för år 1852 uppskattades.

Den betydligaste tyg-tryckningen verkställdes jemväl sistlidet år vid J. Pinæus' Enkas fabrik, Eriksberg, vid Götheborg, der tillverknings-värdet utgjorde 58,194 R:dr.

Sistlidet år införtullades tryckta bomullsväfnader för ett värde af 338,814 R:dr, hvilket utgör 24,749 R:dr mer än värdet af importen af sådane väfnader år 1852.

9:o *Färgerierne*. Enligt de härom till Collegium inkomne uppgifter uppgick sistlidet år färgeri-lönen vid 464 st. inrättningar af detta slag till ett sammanräknadt belopp af 702,363 R:dr, eller 60,748 R:dr mera än hvad för verkställd färgning år 1852 beräknades; och hade den betydligaste verksamhet i denna näringsgren egt rum vid Eric Anderssons å Bastarås inom Marks härad af Elfsborgs län inrättade färgeri samt vid Almedahls Fabrik vid Götheborg, uppgående arbetslönen för färgning å förstnämnda ställe till 38,000 R:dr och vid Almedahl till 36,135 R:dr.

10:o *Socket- raffinerings-verken*, som sistlidet år voro 47 st., deraf 2:ne å landet, lemnade samma år en tillverkning af 46,137,548 ℥ socker af flera slag och 5,139,202 ℥ sirup, hvilken tillverkning, upptagen till ett sammanräknadt värde af 4,802,871 R:dr, i kvantitet understiger den för år 1852 uppgifna, med 382,247 ℥ socker och 279,344 ℥ sirup, men i värde öferskjuter densamma med 37,447 R:dr.

De betydligaste kvantiteter socker och sirup bereddes sistlidet år vid Grosshandelsbolaget D. Carnegie & C:s sockerbruk vid Götheborg, Grosshandlaren D. O. Franckes i Mölndahl nära berörde stad och vid det ett bolag tillhöriga sockerbruk i Landskrona, uppgående fabrikationen vid förstnämnda bruk till 6,045,649 ℥ och vid det sistnämnda till 3,510,998 ℥ socker och sirup.

För Stockholms 44 Sockerbruk är sammanlagda tillverknings-värdet för sistlidet år uppgifvet till 6,246,359 ℥ socker och sirup, deraf Bolaget Åhrberg & Fagerberg tillverkade den betydligaste kvantiteten eller 4,026,990 ℥ samt H. H. Bachman 850,672 ℥ . Dernäst hade största sockerberedningen verkstälts vid Jac. v. Leesens sockerbruk i Norrköping, eller 835,561 ℥ .

År 1853 införtullades 24,012,256 ℥ rått socker, hvilken varumängd, sammanräknad med 692,884 ℥ , som i följd af strandning inkommo, understiger det året förut importerade quantum med 535,946 ℥ . Af utländskt topp-, kandi- och kaksocker, deraf år 1852 inkommo 826,496 ℥ , införtullades sistlidet år 502,328 ℥ .

Utförseln

Utförseln sistlidet år af inom riket åstadkomne sockerfabrikater, bestående hufvudsakligen af toppsocker och sirup till Finland, belöpte sig till 41,653 Z eller 30,334 Z mindre än hvad af dessa varor år 1852 utfördes.

14:o *Tobaks- och snus-fabrikernes* antal sistlidet år uppgick till 82, med 1,409 arbetare. Dervid bereddes 1,896,886 Z diverse slags rök- och tugg-tobak, deribland 284,994 Z cigarrer, samt 3,174,648 Z snus, alltsammans uppskattadt till ett värde af 1,869,278 R:dr, och öfverskjöt således sistlidet års fabrikation det nästföregående årets, i vigt med 245,649 Z och i värde med 145,592 R:dr.

Vid J. F. Ljunglöfs tobaksfabrik i Stockholm bereddes sistlidet år den största qvantiteten af ifrågavarande fabrikater, nemligen 672,876 Z , till större delen snus; och af öfrige tobaksfabrikanter hade W. Hellgren & C:e och A. G. Strömberg & Son i Stockholm, A. T. Sundin i Westerås och F. H. Kockum i Malmö de betydligaste tillverkningarne, uppgående vid Hellgren & C:es fabrik till 435,259 Z och hos hvardera af de sednare till öfver 300,000 Z tobak och snus.

Af tobaksblad och stjelk infördes sistlidet år 4,831,638 Z eller 413,722 Z mera än hvad af dylika råämnen år 1852 införtullades, hvarförutan i följd af strandning inkommo 23,010 Z tobaksblad. Införseln af karfvad och spunnen tobak samt cigarrer och snus utgjorde sistlidet år 66,585 Z eller 18,150 Z mera än året förut.

Exporten sistlidet år af inom landet åstadkomne tobaksfabrikater, bestående till mesta delen af snus, utfördt till Danmark och Norrige, uppgick till 14,088 Z eller nära samma qvantitet, som deraf utfördes nästföregångna året.

12:o *Läderfabrikerne*. Vid dessa verk, som sistlidet år utgjorde ett antal af 553, deraf 357 st. på landet, utgjorde tillverkningen 1,959,659 Z sul- och smorläder samt 295,586 Z beredda skinn af ett sammanräknadt värde af 1,446,082 R:dr, som med 68,917 R:dr öfverskjuter värdet af läderfabrikernes tillverkningar år 1852.

Af Fabriksidkarne M. Larsson och O. Wallgren i Örebro, Grosshandlaren L. Tydén i Stockholm osh E. Colliander i Götheborg bereddes sistlidet år de största qvantiteterne läder och skinn, uppgående hos den förstnämnde till 166,645 Z läder och 6,500 st. skinn, och hos den sistnämnde till 62,209 Z läder; och utgjorde sammanlagda tillverkningen vid 7 läderfabriker i Örebro 307,334 Z sul- och smor-

läder samt 17,200 st. skinn, och vid 9 läderfabriker i Stockholm 228,959 Z läder och 4,184 st. skinn.

Sistlidet är införtullades 2,038,627 Z oberedda hudar och skinn, som utgör 1,381,665 Z mindre än den varuquantitet, som året förut inkom. Af beredt läder och skinn infördes sistlidet år 19,669 Z eller 4,574 Z mer än hvad af sådan vara år 1852 importerades. Utförseln sistlidet år af inrikes beredt läder är upptagen till 10,762 Z , eller 8,003 Z mer än utförseln utgjorde året förut.

Tillverkning af *Saffian* sistlidet år egde rum endast vid 2 fabriker i Stockholm och uppgick till 1,067 st. saffians-skin, värderade till 4,067 R:dr, hvilken tillverkning understiger det nästföregångna årets med 3,584 st. och i värde med 7,535 R:dr.

13:o *Fabrikerne för åstadkommande af glas*, 17 till antalet och alla å landet, hade sistlidet år en tillverkning af 9,965 kistor taffel- och annat fensterglas, värderad till 413,693 R:dr, samt åtskillige slags glaskärl, uppskattade till 295,255 R:dr, eller af tillsammans 708,948 R:dr värde, som med 46,787 R:dr öfverstiger värdet af glasfabrikationen år 1852.

De glasbruk, som sistlidet år egde den betydligaste tillverkningen, voro: Eda glasbruk i Wermland, Kosta i Kronobergs län, Reymyre i Östergöthlands län, Wentzelholms i Calmar län och Bromö i Skaraborgs län, bland hvilka Eda glasbruks tillverkning är uppgifven till ett värde af 88,331 R:dr och Bromö till 58,159 R:dr.

Egarne till Limmareds glasbruk i Elfsborgs län, som i och för utvidgning och förbättring af berörde inrättning fått sig tillagdt och under sistlidet år innehade förlagslån af Manufaktur-Diskont-Fonden, hafva vederbörligen styrkt, att de samma år ändamålsenligt drifvit tillverkningen derstädes och sålunda uppfyllt det i nämnda afseende för lånets bibehållande stadgade villkor.

Glasvaror af åtskilliga slag införtullades sistlidet år för ett värde af 160,714 R:dr eller 7,298 R:dr mindre än året förut. Värdet af utförseln af glasvaror, som för år 1852 är uppgifvet till 1,743 R:dr, utgjorde sistlidet år 1,846 R:dr.

14:o *Fabrikerne för åstadkommande af papper*. Tillverkningen sistlidet år vid 90 pappersbruk, deraf 88 på landet, utgjordes af 304,855 Ris, 14,057 $L\text{Z}$ och 25,477 Rullar papper af flerehanda slag, samt af 7,468,950 stycken, hvaraf största delen bestod af vid Rikets Ständers Banks Pappersbruk förfärdigade blanketter till

Sedlar och Charta Sigillata m. m., alltsammans i värde upptaget till 1,097,400 R:dr. Berörde tillverkning hade sålunda, hvad angår den del, som beräknas efter vikt, understigit den för år 1852 uppgifna med 2,717 *LZ*, men deremot ökat sig med 38,292 ris, 7,361 rullar och 3,933,663 stycken, äfvensom värdet sistlidet är af samtliga pappers-tillverkningarne med 140,346 R:dr öfverstigit det för år 1852.

Följande pappersbruk hade sistlidet år den största fabrikationen, nemligen Korndahls i Mölndahl nära Götheborg, Klippans i Christianstads län, Nyqvarns i Stockholms län, Holmens i Norrköping och Lessebo i Kronobergs län, uppgående vid det förstnämnda till 39,883 ris och 7,018 rullar och vid det sistnämnda till 22,850 ris och 4,772 rullar.

Intressenterne såväl i Korndahls som Nyqvarns Pappersbruk, hvilka för dessa verks anläggning och ändamålsenliga drifvande undfått och under sistlidet år innehaft förlagslån af Manufaktur-Diskont-Fonden, hafva, enligt till Collegium ingifna vederbörliga bevis, under samma år behörigen fullgjort de för lånens innehafvande i förenämnda afseende föreskrifna villkor.

År 1853 infördes utländskt papper af diverse slag för ett belopp af 38,406 R:dr, som utgör 8,586 R:dr mindre än värdet å importen af papper år 1852. Exporten af papper utaf inhemsk tillverkning är uppgifven till ett värde af 52,678 R:dr och understeg således med 14,048 R:dr värdet af pappers-utförseln året förut. Af Lump till pappersberedning infördes sistlidet år endast 30 *LZ*, men utfördes 2,866 *LZ*.

15:o *Oljeslagerierne* voro sistlidet år 59 till antalet, deribland 53 å landet. Tillverkningen uppgick sammanlagdt till 432,624 kannor lin- och rofolja m. m., hvarjemte efter oljeprässningen erhöles 13,044 *SkZ* oljekakor, alltsammans värderadt till 651,774 R:dr eller 44,669 R:dr mera än värdet å oljeslageriernes tillverkningar år 1852.

De betydligaste quantiteterna olja bereddtes sistlidet år vid Grosshandlaren G. Sommeli oljeslageri och raffineringsverk i Stockholm, nemligen 163,900 kannor olja, och dernäst vid M. E. Delbancos i Mölndahl nära Götheborg, som lemnade en tillverkning af 114,000 kannor. Förstnämnde idkare, som för ändamålsenligt bedrivande af omförmälde fabrik under sistlidet år innehaft förlagslån af Manufaktur-

Diskont-Fonden, har vederbörligen styrkt, att han för samma år uppfyllt det för lånets bibehållande uti ifrågavarande hänseende föreskrifne villkor.

År 1853 infördes 1,531,149 \mathcal{L} hamp-, lin- och rofolja, hvaraf 1,355,327 \mathcal{L} hampolja, och öfversteg förstnämnde quantum importen af olja år 1852 med 289,883 \mathcal{L} . Utförseln af olja, upptagen för år 1852 till 29,820 \mathcal{L} , utgjorde sistlidet år 12,300 \mathcal{L} , deraf 12,000 \mathcal{L} rofolja. Af oljekakor utfördes 5,965 *Sk* \mathcal{L} eller 3,770 *Sk* \mathcal{L} mindre än året förut.

Af hamp-, lin- och rof-frö importerades sistlidet år 21,930 Tunnor, hvarjemte 3,204 Tunnor linfrö inkommo efter strandning. Sammanlagda införselskvantiteten utgjorde 11,586 Tunnor mer än år 1852. Utförseln af nämnde fröslag, utgörande 6,528 Tunnor, understeg det nästföregångna årets med 5,301 Tunnor.

16:o *Fabrikerne för tillverkning af porcelaine*. Vid de 2:ne här i riket varande inrättningar af ifrågavarande beskaffenhet, nemligen Gustafsbergs å Wermdön och Rörstrand i Stockholm uppgick värdet å tillverkningen nästlidet år, på förra stället till 170,328 R:dr och å det sednare till 167,690 R:dr, eller tillsammans 338,018 R:dr, hvilket belopp med 1,609 R:dr understiger värdet å porcelaines-fabrikationen år 1852.

År 1853, under hvilket det dittills gällande förbud mot införsel af vissa slag oäkta porcelaine upphörde, införtullades af utländskt porcelaine 58,669 \mathcal{L} , i värde upptaget till 59,032 R:dr, som är 15,256 R:dr mindre än värdet å den år 1852 verkställda import af denna artikel. Utförseln af Porcelaine, som år 1852 utgjorde 2,882 \mathcal{L} , uppgick sistlidet år till 6,162 \mathcal{L} .

17:o *Såpsjuderierne*, 12 till antalet, hade sistlidet år en tillverkning af tillsammans 23,963 fjerdingar såpa, uppskattad till 164,405 R:dr, som således öfversteg fabrikationen år 1852 med 1,504 fjerdingar och i värde med 13,270 R:dr.

Vid Grosshandlaren L. Monténs såp-fabrik i Stockholm åstadkoms sistlidet år den betydligaste tillverkningen, uppgående till 7,000 fjerdingar såpa.

Sistlidet år infördes från utrikes ort 45 *L* \mathcal{L} såpa och utfördes af sådan vara 532 *L* \mathcal{L} .

18:o *Mekaniska Verkstäder*. Dessa inrättningar, till antalet 31 st., deraf 26 i städerna och 5 å landet, lemnade sistlidet år en tillverkning, uppgående i värde till 548,308 R:dr, eller 122,978 R:dr högre belopp än nästföregångna årets; hvarförutan,

enligt hvad Collegium särskildt inhemtat, tillverkningen vid Motala mekaniska verkstad, hvilken icke, i likhet med fabriker i allmänhet, är ställd under Collegii inseende, sistlidet år belöpte sig till 503,937 R:dr. Bland öfrige verkstäder af ifrågavarande slag, som sistlidet år hade de betydligaste tillverkningarne, voro Fabriksbolaget J. & C. G. Bolinders i Stockholm, hvarvid åstadkoms för ett värde af 442,400 R:dr, och Fabriksidkaren Alex. Keillers i Götheborg, hvarest tillverknings-värdet uppgick till 100,000 R:dr.

Fabriksidkaren Keiller, Fabriksidkarne J. W. Bergström och J. & C. G. Bolinder i Stockholm, Intressenterne i Trollhätte mekaniska verkstad och Fabriksbolaget Lindahl & Runer i Gefle, hvilka hvar för sig erhållit förlagslån af Manufaktur-Diskont-Fonden för ändamålsenligt drifvande af deras verkstäder, hafva behörigen styrkt, att nämnde verkstäder under sistlidet år varit i full gång.

Machiner och redskap infördes sistlidet år för ett värde af 521,110 R:dr, som med 232,235 R:dr öfverskjuter värdet af importen af sådana artiklar året nästförut. Exporten af machiner och redskap sistlidet år är i värde upptagen till 24,001 R:dr eller 13,984 R:dr mer än det utförseln häraf år 1852 åsatta värde.

19:o *Porterfabrikationen* åstadkommes fortfarande endast vid ett Porterbryggeri, nemligen det Grosshandelsbolaget D. Carnegie & C:e tillhöriga, invid Götheborg belägna, der tillverkningen sistlidet år utgjordes af 1,500 oxhöfden samt 1,047,000 hel- och half-buteljer porter, tillsammans uppskattadt till 221,082 R:dr eller 52,399 R:dr mer än det för 1852 års porterfabrikation uppgifna värdebelopp.

Sistlidet år införtullades 21,095 kannor porter och andra ölsorter, som med 7,288 kannor öfverstiger importen år 1852. Exporten af sådana drycker sistlidet år, utgörande 2,194 kannor nästan endast porter, nedgick med 2,790 kannor under nästföregångna årets utförsels-quantitet.

Vid alla öfrige inhemska Fabriks- och Manufaktur-inrättningar af flerehanda slag, hvilka till undvikande af ökad vidlyftighet här icke blifvit specifikt upptagna, hafva tillverkningarne sistlidet år uppgått till ett sammanräknadt värde af 1,449,939 R:dr; och utgjorde antalet af dessa inrättningar 904 st., dervid varit begagnade 3,720 arbetare. Derjemte får Collegium i underdånighet anmäla, att med idkande hufvudsakligen af jern- och metall-manufaktur i Eskilstuna fristad 175 mästare och qvinnor,

som drifva verkstad, samt 829 mantalsskrifne arbetare, eller tillsammans 1,004 personer, varit samma år derstädes sysselsatte.

Utom de här ofvan, såsom innehafvare af förlagslån af Manufaktur-Diskont-Fonden uppgifne Fabriksidkare, hafva följande idkare undfått och under år 1853 innehaft sådana lån, nemligen Fabriksidkaren C. J. Sundborg för dess i Stockholm inrättade bronzfabrik, afl. Fabriksidkaren i Norrköping G. Blomberghs Sterbhusdelegare för så kallade ramvindar till torkning af ull, kläde och andra ylleväfnader, samt f. d. Apothekaren B. M. Freese för en i Arbrå Socken af Södra Helsingland inrättad linberednings-anstalt; och hafva desse idkare med vederbörliga bevis styrkt, att förenämnde inrättningar under sistlidet år varit i full verksamhet.

Af de här meddelade uppgifter och det sammandrag, som innefattas i ofvan återopade tabell Litt. A., täcktes Eders Kongl. Maj:t i nåder inhemta: att antalet af Fabriker och Manufaktur-verkstäder vid 1853 års slut uppgick till 2,456 st. för hvilkas drifvande 22,895 arbetare varit sysselsatte; att, i jemförelse med förhållandet år 1852, fabrikerne ökats med 2 st. och arbets-personalen med 250; att de vid väfveri-fabrikerne använde stolar år 1853 utgjorde 2,758 st. eller 430 st. färre än nästföregångna året; att oberäknadt det för tillverkningen vid Motala Mekaniska verkstad upptagna värde, 503,937 R:dr, Fabriks- och Manufaktur-tillverkningarnes sammanräknade värde år 1853 uppgått till R:dr 24,875,374 samt att, då värdet å de år 1852 åstadkomne tillverkningar ut-

gjorde	»	24,213,771
tillverkningsvärdet år 1853 med	R:dr	664,603

öfverstigit det belopp, hvartill fabrikerne tillverkningar för år 1852 uppskattades; och är denna tillökning hufvudsakligen att igenfinna i den större verksamhet, Mekaniska Bomulls-spinnerierne, Bomullsväfnads-fabrikerne, Tobaksfabrikerne och Pappersbruken under ifrågavarande år utvecklat.

Öfver de sistlidet år af Collegium utfärdade Patenter å här i riket förut ökande uppfinningar får Collegium underdånigst bifoga förteckning (Litt. B).

Enligt hvad de härjemte under Litt. D. och E. bilagde sammandrag utvisa, uppgick den bevillning till Eders Kongl. Maj:t och Kronan, Fabriks- och Manufak-

turidkarne i riket i och för deras rörelse år 1853 påförts, till ett sammanräknadt belopp af 41,330 R:dr 6 sk. 6 rst., hvilket med 1,609 R:dr 17 sk. 6 rst. understiger den af omförmälde idkare år 1852 erlagda bevilling.

Beträffande dernäst *hus-slöjderne*, bland hvilka väfveri-näringen intager främsta rummet, så upplyses af de från Tullkamrarne i Borås och Ulricæhamn inkomne uppgifter å mängden af de inom Elfsborgs län tillverkade, år 1853 afstämplade och till andra orter förpassade husväfnader, att berörda tillverkning utgjort:

af bomullstyger	8,518,230 alnar
» linneväfnader	401,994 »
» ylle d:o	417,330 »

Tillsammans 9,337,554 alnar

samt af bomullsdukar 1,325,388 st.

Sammanställas dessa kvantiteter med dem af enahanda slag, som inom samma ort åstadkommas år 1852, visar sig, att tillverkningen af bomullstyger sistlidet år öfverstigit det nästföregångna årets med 121,935 alnar, men att linne- och ylleväfnads-tillverkningen minskats, den förstnämnda med 19,390 och den sednare med 48,083 alnar, samt att tillverkningen af bomullsdukar nedgått med 51,120 stycken.

I afseende på husväfnads-slöjden inom rikets öfrige län sakna visserligen de härom till Collegium inkomne uppgifter äfven för sistlidet år erforderlig fullständighet, enär, enligt hvad Kronofogdarne i flere Fögderier, der väfnader till mer och mindre mängd utöfver ortens behof åstadkommit, förklarar det icke vara möjligt att med säkerhet uppgifva kvantiteterna af de utom tillverknings-orterna afyttrade väfnader; men Collegium anser sig likväl böra, såsom hittills egt rum, här upptaga de väfnads-quantiteter, som vederbörande uppgifvit hafva blifvit till andra orter försålde såväl särskildt i de län, der väfnadsslöjden inom vissa trakter utgör en hufvudsaklig näring, såsom Gefleborgs, Vester-Norrlands och Hallands län, som i sammanräknadt belopp för öfrige län, der nämnda slöjd mindre allmänt idkas.

Berörda väfnads-tillverkningar uppgifvas sålunda:

Gefleborgs län, gröfre linneväfnad	2,180,000 alnar,
Vester-Norrlands län, gröfre och finare lärft	398,630 »

Hallands län, ylle- och linneväfnader	167,250 alnar
samt i Jönköpings, Christianstads, Södermanlands, Gottlands, Skaraborgs, Jemtlands, Kronobergs, Östergöthlands och Stora Kopparbergs län, väfnader af flerehanda slag, sammanräknade	311,333 »

Vid jemförelse mellan dessa qvantiteter och dem, som för år 1852 blifvit från ofvannämnde län uppgifne, befinnes, att den i Gefleborgs län åstadkomna och afyttrade tillverkningen öfverstigit sistnämnde års med 55,000 alnar, att tillverkningskvantiteterna minskats för Vester-Norrlands län med 60,370 och för Hallands län med 80,750 alnar, men för öfrige här ofvan upptagne län sammantagne ökats med 108,933 alnar. För den i Vester-Norrlands län år 1852 åstadkomna tillverkning af finare lärftsväfnader hafva sistlidet år af de till Manufakturernes befrämjande anviste statsmedel utbetalts premier till ett belopp af 3,334 R:dr 22 sk. banko, som med 131 R:dr 45 sk. understiger hvad under nästföregångna året för enahanda ändamål utgick.

Bland öfrige husslöjder uppgifvas för sistlidet år hufvudsakligen sådane, som i Collegii föregående berättelser upptagits och hvilka å de orter, der de under en längre tidrymd idkats, fortfarande utgöra föremål för allmogens sysselsättning, utan att synas hafva i någon väsendtlig mån till- eller aftagit, såsom liar, yxor, hackor, spadar, spik, nubbs, möbler och andra snickare-arbeten, laggekärl, åkdon, huggne och slipade stenar, kardor, väggur och klockor, samt band, strumpor, tröjor, tråd, garn, mattor, bord-, säng- och häst-täcken, halmflåtor m. m.

Hvad angår *Handtverkerierne*, hvilkas idkare icke äro pligtige att uppgifva mängden eller värdet af sine tillverkningar, är Collegium endast i tillfälle att meddela de upplysningar, som kunnat hemtas af de från vederbörande embetsmyndigheter i enlighet med fastställda formulärer upprättade och insände förteckningar å antalet år 1853 af handtverkare i städerna och köpingarne samt handtverkare och gerningsmän på landet jemte deras gesäller, läringar och öfrige arbetare äfvensom å den bevillning till Eders Kongl. Maj:t och Kronan, som berörde år blifvit omförmälde idkare i och för deras rörelse påförd.

Dessa

Dessa förteckningar, af hvilka sammandrag under Litt. *C.*, *D.* och *E.* underdånigst bifogas, utvisa, att år 1853 antalet af handtverksmästare i städerna och köpingarne samt qvinnor, som derstädes drifva handverk, utgjort 7,628, af deras gesäller 6,996, af lärlingar 8,419 och af andre vid handverken skattskrifne arbetare 1,562 eller sammanlagdt 24,305; att män och qvinnor, som på landet drifva handverks-verkstäder, uppgått till ett antal af 1,715 samt af deras gesäller till 363, lärlingar till 654 och andre arbetare till 370, eller tillhopa 3,402; att antalet af de utaf socknarne särskildt antagne handverkare å landet eller s. k. gerningsmän är uppgifvet till 10,613 och af deras biträden eller arbetare till 5,317 eller sammanräknadt 15,930; samt att den i och för handtverksrörelsen påförda bevilling under sistlidet är utgjort för handtverkarna i städerna och köpingarne 75,424 R:dr 12 sk., för dem, som å landet drifva handverks-verkstäder, 3,313 R:dr 40 sk. och för gerningsmännen 13,260 R:dr 43 sk. Om härmed jemföras de för år 1852 meddelade uppgifter, visar sig, att sistlidet är antalet ökats af mestare och handtverksidkande qvinnor i städerna och köpingarne med 8, af gesäller med 186 och af andre arbetare utom lärlingar med 4, men minskats af lärlingar med 264; att antalet minskats af män och qvinnor, som å landet drifva handverks-verkstäder med 84, af deras gesäller med 48 och af lärlingar med 79, men ökats af andre arbetare med 40; och att antalet af s. k. gerningsmän ökats med 186, men af deras biträden minskats med 316; samt att bevillingen år 1853 öfverstigit den år 1852 påförda för handverkare i städerna och köpingarne med 1,508 R:dr 15 sk. och för gerningsmän å landet med 142 R:dr 29 sk., men understigit för dem, som å landet drifva handverks-verkstäder, med 174 R:dr 8 sk.

Slutligen får Collegium i underdånighet öfverlemna Sammandrag under Litt. *F* och *G* öfver de från Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i länen samt Magistraterna i städerna inkomne uppgifter å antalet år 1853 af de personer å landet och i städerna, som med behörigt tillstånd, enligt 12 och 26 §§ af Eders Kongl. Maj:ts Fabriks- och Handtverks-Ordning, såsom försörjningsmedel med egna händer till afsalu åstadkommit handtverks-arbeten eller andra tillverkningar, af hvilka sammandrag inhemtas, att antalet af ofvannämnde personer i rikets samtliga städer uppgifvits till

3,449 af man- och 936 af qvinno-könet, eller tillsammans 4,055, och å landet till 440 personer af mankönet.

Af slöjdevaror, i Tulltaxan ej specificerade, utfördes sistlidet år för ett värde af 1,080 R:dr, som med 179 R:dr understiger värdet af exporten af dylika varor år 1852.

Collegium framhärdar med djupaste vördnad,

Stormäktigste, Allernådigste Konung!
Eders Kongl. Maj:ts

underdånigste, tropligtigste
undersåter och tjenare

C. D. SKOGMAN.

J. N. BORELIUS.

Stockholm den 22 November 1854.

L. S.
Vict. Melin.

Litt. A.

J e m f ö r e l s e - S a m m a n d r a g
för åren 1852 och 1853.

General-Sammandrag öfver de vid Fabrikerne och Manufakturerna befintliga Stolar och Arbetare samt Tillverkningsvärde för nedanskrifne år.

	År 1852.				År 1853.			
	Fabriker.	Stolar.	Egare och Arbetare.	Tillverkningsvärde.	Fabriker.	Stolar.	Egare och Arbetare.	Tillverkningsvärde.
Bomulls- och Linne-Fabriker	29	1,042	1,371	703,425	29	1,269	1,168	872,215
Klädes-Fabriker	130	752	3,509	5,057,643	109	632	3,037	4,410,025
Siden- d:o	15	527	788	943,174	15	441	654	881,795
Band- d:o	9	51	78	46,386	10	58	92	42,818
Mekaniska Spinnerier	17	—	2,031	3,669,895	17	—	2,461	4,138,341
Segelduks-Fabriker	11	176	1,105	325,262	11	132	1,040	285,121
Strump- d:o	19	327	560	195,849	16	211	402	166,641
Sockerbruk	19	—	667	4,765,454	17	—	615	4,802,871
Tobaks-Fabriker	82	—	1,338	1,723,686	82	—	1,409	1,869,278
Pappersbruk	91	—	1,390	957,054	90	—	1,400	1,097,400
Läder-Fabriker	528	—	1,635	1,377,165	553	—	1,781	1,446,082
Färgerier	455	—	1,628	641,615	461	—	1,719	702,363
Kattuns-Tryckerier	23	—	150	88,684	20	—	173	107,953
Glasbruk	17	—	933	662,161	17	—	1,105	708,948
Porcellainsbruk	2	—	617	339,627	2	—	798	338,018
Stenkärils- och Kakelugns-Fabriker	57	—	356	133,333	57	—	372	140,652
Oljeslagerier	61	—	194	640,102	59	—	193	651,771
Porterbryggerier	1	—	81	168,683	1	—	146	221,082
Vaxljus-Fabriker	1	—	2	200	1	—	2	100
Stearinljus- d:o	2	—	61	67,813	4	—	71	114,667
Såpsjuderier	12	—	45	151,135	12	—	41	164,405
Repslagerier	27	—	201	110,291	26	—	211	126,219
Ur-Fabriker	120	—	246	29,278	128	—	288	32,840
Kort- d:o	10	—	73	33,064	9	—	76	35,856
Tapetmålerier och Tapet-Fabriker	18	—	133	41,405	15	—	103	49,210
Kemiska tillverkningar af Färger och Syror	21	—	73	57,476	19	—	64	59,894
Fullfärdiga Åkdons-Fabriker	13	—	130	85,169	13	—	137	84,882
Kemiska Elddons d:o	7	—	314	81,513	8	—	359	96,150
Mekaniska verkstäder *)	24	—	834	425,330	31	—	941	548,308
Diverse mindre Fabriker	633	—	2,202	691,899	624	15	2,037	679,469
Summa	2,454	2,888	22,645	24,213,771	2,456	2,758	22,895	24,875,374
* Härförutan Motala Mekaniska Verkstad				435,040				503,937

Vid nedanskrifne Fabriker hafva under loppet af åren 1852
och 1853 följande kvantiteter blifvit tillverkade.

<i>Bomulls- och Linne-Väfnads-Fabriker.</i>		År 1852.	År 1853.
Bomullslärf, Cambric, Shirting, Calico, Gingang			
och andra Bomullstyger	alnar	2,668,147	4,473,770
Dukar	stycken	10,052	21,947
Diverse Bomulls- och Linne-Väfnader m. m.	alnar	428,664	1,007,119
d:o d:o d:o	stycken	54,220	37,936
<i>Klädes-Fabriker.</i>			
Fint Kläde	alnar	105,444	45,926
Medelfint Kläde	d:o	268,387	299,358
Groft d:o	d:o	438,859	394,296
Diverse Väfnader	d:o	440,724	329,808
d:o d:o	stycken	8,163	4,453
<i>Stofts-Fabriker.</i>			
Flanell, hel- och halfylle	alnar	11,319	14,107
Flaggduk	d:o	34,748	37,316
Mattväfnad	d:o	752	542
<i>Siden-Fabriker.</i>			
Taft	alnar	54,800	43,424
Satin	d:o	33,224	30,213
Flor	d:o	2,079	324
Dukar	stycken	207,660	210,888
Diverse Väfnader	alnar	158,532	136,243
d:o d:o	stycken	397	1,279
<i>Band-Fabriker.</i>			
Sidenband	stycken	21,736	18,645
d:o	alnar	6,923	9,579

	År 1852.	År 1853.
Bomullsband stycken	50,070	46,799
d:o alnar	1,100	1,200
Ylleband d:o	15,000	16,000
Snören stycken	26	—
Diverse Band alnar	18,600	—
d:o d:o stycken	—	65
<i>Mekaniska Bomulls-Spinnerier.</i>		
Bomullsgarn skålpund	6,053,284	7,745,964
<i>Segelduks-Fabriker.</i>		
Segel- och Tältduk alnar	602,802	502,274
Buldan och Präsningsduk d:o	78,636	87,692
Bomulls Säckduk d:o	10,171	—
<i>Strump-Fabriker.</i>		
Strumpor, Ylle- par	22,718	33,877
Bomulls- d:o	151,664	124,472
Kalsonger, Ylle- d:o	787	777
Bomulls- d:o	48,449	40,783
Tröjor, Ylle- stycken	3,810	6,565
Bomulls- d:o	9,903	7,074
Tricot, Ylle- och Bomulls- alnar	2,409	2,290
Diverse Väfnader par	12,681	24,490
d:o d:o stycken	24,092	35,865
<i>Socket-Bruk.</i>		
Kanarie- och Raffinad-Socker skålpund	7,268,921	6,139,235
Melis-Socker d:o	3,817,923	3,575,963
Lump- och Puder-Socker m. m. d:o	2,597,489	3,194,666
Kandi-Socker d:o	118,769	180,999

	År 1852.	År 1853.
Kak-Socker skålpund	2,716,663	3,046,655
Kandi-, Mellan- och Brun Sirup d:o	5,418,513	5,139,202
<i>Tobaks-Fabriker.</i>		
Kardus-Tobak skålpund	816,349	800,698
Bref- och Lös-Tobak samt Cigarrer d:o	302,705	296,557
Rull- och Präss-Tobak samt Pickanell d:o	757,656	799,634
Snus d:o	2,949,175	3,174,648
<i>Pappers-Bruk.</i>		
Regal-, Imperial- och Median-Papper Ris	509	1,751
Post-Papper d:o	3,033	5,666
Skrif- och Concept-Papper d:o	74,349	86,125
Tryck-Papper d:o	50,994	48,231
Kardus- d:o d:o	30,208	35,845
Makulatur- och Grå-Papper d:o	63,871	81,952
Socket-Papper d:o	3,212	3,838
Diverse sorter Papper d:o	40,387	41,447
d:o d:o d:o lispund	16,774	14,057
d:o d:o d:o stycken	3,535,287	7,468,950
d:o d:o d:o rullar	48,116	25,477
<i>Kattuns-Tryckerier.</i>		
Kattun och Möbeltyg alnar	212,379	199,822
Shawlar och Dukar stycken	240,782	314,358
Diverse tryckta tyger alnar	210,388	165,990
d:o d:o d:o stycken	96	
<i>Olje-Slagerier.</i>		
Lin-Olja kannor	234,088	216,202
Rof-Olja d:o	235,321	216,419

	År 1852.	År 1853.
Oljekakor skeppund	13,182	13,044
Linfrömjöl tunnor	130	130
<i>Såp-Sjuderier.</i>		
Såpa fjerdingar	22,459	23,963
<i>Saffians-Fabriker.</i>		
Saffians-skinn stycken	4,654	4,067

Stockholm af Kongl. Commerce-Collegij Statistiska Contor den 5 November 1854.

Efter förordnande
E. G. Leyonmarck.

Litt. B.

Förteckning

å de Patenter, som blifvit af Kongl. Maj:ts och Rikets
Commerce-Collegium utfärdade år 1853, nemligen

för

- CULLBERG, E. O., Lieutenant, den 3 Januari, under 8 år, å sätt att bygga transportvägar;
- MINEUR, C. G., Fabriksidkare, den 3 Jan., under 6 år, å en method för tryckning af alla slags tapeter;
- ACRELL, R., Civil-Ingenieur, den 22 Jan., under 5 år, å särskildt beskaffade rote-rande machiner;
- WENSTRÖM, W., Verkmästare, den 9 Febr., under 7 år, å ett slags skoflar å turbiner;
- PETTERSON, K. J., Musikalisk Instrumentmakare, den 9 Febr., under 8 år, å ett orgelmelodium;
- LEROY, F. J., från Belgien, Mekanikus, den 17 Febr., under 5 år, å en ull-plysnings- eller rensnings-inrättning;
- STIERNSVÄRD, G. M., Capitaine, m. m., den 3 Mars, under 8 år, å en förbättring af de för Capitainen förut patenterade turbinpumpar för uppfordring af vatten eller andra flytande ämnen;
- FINSPONGS BRUKS INTERESSENER, den 5 Mars, under 5 år, å tillverkning af ett slags kokspisar med varmapparat;
- ERIKSSON, J., Väfvare, den 12 Mars, under 7 år, å en uppfinning af s. k. »weft-motion» eller inslagsrörelser för mekaniska väfstolar;
- HILL, C. H., Väfmästare, den 12 Mars, under 5 år, å en förbättring och förenkling af s. k. weft-motion å skedlag till mekanisk power loom;
- ERIKSSON, Sv., Fabriksidkare, m. m., den 15 Mars, under 5 år, å en tryckmachin med dertill hörande torkinrättning, m. m.;

- ADELSKÖLD, C., och NERMAN, G., Lieutenanter, den 21 Mars, under 6 år, å en förbättring af öfverbyggnaden på jernvägar;
- KEILLER, A., Civil-Ingenieur, m. m., den 21 Mars, under 5 år, å en förbättring af propeller för drifvande af ångfartyg;
- ALLAN, TH., Ingenieur, den 6 April, under 5 år, å ett sätt att använda elektriska strömmar;
- LUNDAVIK, J. O., Faktoriarbetare, den 8 April, under 5 år, å brödpickar af uppgifven beskaffenhet;
- HENLEY, W. TH., Engelsk undersåte, den 14 April, under 5 år, å förbättringar dels i den telegrafering, som åstadkommes genom elektriska strömmar, dels af de dertill hörande apparater;
- SÖDERSTRÖM, P., Hattmakare, den 22 April, under 5 år, å ett slags hårskärnings-machiner;
- ERIKSSON, SV., Fabriksidkare, m. m., den 22 April, under 5 år, å en blek-inrättning;
- KEILLER, A., Civil-Ingenieur, m. m., den 22 April, under 12 år, å ett sätt att medelst ång-, caloric- eller annan kraft framdrifva fartyg;
- VERGNIAIS, J. L., Civil-Ingenieur, den 22 April, under 5 år, å ett system för byggnad af hängbroar;
- WREDE, F., Friherre, Kabinetts-Kammarherre, m. m., den 30 April, under 15 år, å ett sätt att medelst gasmachin använda permanenta gasers utvidgning af värme för åstadkommande af mekanisk effekt;
- LAMM, J., Fabriksidkare, den 4 Maj, under 5 år, dels å en uppfinning att, med begagnande af särskildt beskaffad centrifugalmachin, utdraga sirap och torka sockertoppar i deras formar, dels ock å de dervid använde formar;
- STAPLEY, E. M., Handlande i London, den 17 Maj, under 5 år, å machinerier för att hyfla trä och bilda karmar, spunter och foglister på bräder och plankor;
- ERIKSSON, SV., Fabriksidkare, m. m., den 17 Maj, under 5 år, å ett slags strumpvirkningsmachiner;
- ERIKSSON, SV., Fabriksidkare, m. m., den 23 Maj, under 5 år, å vissa förbättringar å mekaniska väfstolar;

- HÖGLUND, J:r, C. F., Handlande, den 7 Juni, under 5 år, å ett sätt att af bergsalt bereda åtskilliga andra saltsorter;
- RANDS, CHR., Engelsk undersåte, den 13 Juni, under 5 år, å ett sätt att förmala spanmål;
- BELLEVILLE, J. F., Civil-Ingenieur, den 20 Juni, under 5 år, å en ånggenerator.
- BOUILLON, L., Civil-Ingenieur, den 4 Juli, under 5 år, å apparater för tillagning af caffè, the och chocolad;
- DAMM, V. R., Jernkramhandlare, den 7 Juli, under 5 år, å en machin för tillverkning af knappnålar och stift, m. m.;
- LICHTENBERG, C., Handlande, den 12 Juli, under 5 år, å en uppfinning att af ylleaffall eller ylle-lump bereda ull;
- OHLSON, A., Grufvefogde, den 13 Juli, under 5 år, å vatten-körkonster enligt ritning;
- STRANDBERG, J., den 15 Juli, under 8 år, å sågramar af särskild construction;
- NORRKÖPINGS BOMULLSVÄFVERI-AKTIEBOLAG, den 16 Juli, under 5 år, å en twillmotion eller tramprörelse;
- NORRKÖPINGS BOMULLSVÄFVERI-AKTIEBOLAG, den 18 Juli, under 5 år, å ett slags tvätt-machiner;
- NORRKÖPINGS BOMULLSVÄFVERI-AKTIEBOLAG, den 19 Juli, under 5 år, å en weft-motion eller inslags-rörelse;
- STEFFANSON, H., Byggmästare, den 22 Juli, under 6 år, å lin- och blockskifvor af uppgifven beskaffenhet;
- DAVEY, S., och CHANY, AD., Handlande i Rouen, den 22 Juli, under 5 år, å ett sätt att tillverka s. k. säkerhetsbrandrör;
- ROSS, H., Civil-Ingenieur, den 22 Juli, under 5 år, å en method att tillverka tennsalt;
- SHEARMAN, J. E., Engelsk undersåte, den 27 Juli, under 5 år, å särskildt beskaffade qvarnar till förmalning af spanmål;
- EKENSTAM, AF, J., Öfverste, m. m., den 28 Juli, under 10 år, å ett slags horisontela värmeinrättningar;
- GEFLE MANUFAKTUR-AKTIEBOLAG, den 30 Juli, under 5 år, å en torkinrättning för väfnader, garn, m. m.;
- LÖTHMAN, P., Bruksförvaltare, den 30 Juli, under 5 år, å ett sätt att bibringa af tackjern gjutne artiklar ett hårdfärskadtt jerns egenskaper;

- GRÜNEBERG, H., den 3 Augusti, under 10 år, å ett sätt att tillverka blyhvitt;
- THERMÆNIUS, H., Hemmansägare, den 8 Aug., under 6 år, å särskildt construerade hjul till åkdon;
- MOORE, B., från New-York, den 13 Aug., under 5 år, å en machin för sömnad af alla slags tyger och skinn;
- TENGGREN, C. J., den 17 Aug., under 7 år, å tegelrörslagnings-machiner, enligt ritning;
- GUSSANDER, P. U., Major, den 10 Sept., under 8 år, å ett slags mjölkkärl;
- CARNEGIE & COE, D., Sockerbruksbolag, den 10 Sept., under 5 år, å ett sätt att utur sockerlösning utsuga sirup;
- TRANCHELL, J., Sockerbruksidkare, den 10 Sept., under 5 år, å sug-apparater för torkning af raffineradt socker;
- BRUSELL & COE, C. C., Grosshandelsbolag, den 10 Sept., under 5 år, å mekaniska pressar, af uppgifven beskaffenhet;
- BERGSTRÖM, J. W., Fabriksidkare, den 21 Sept., under 8 år, å apparater för galvaniska bad;
- ULLGREN, CL., t. f. Kemie Professor, och LEWENHAUPT, CL. M., Grefve, den 21 Sept., under 8 år, å en uppfinning att, medelst öfverhettad vattenånga i distillationskärl, dels rena harts af pinusarter, dels af harts, trä- och stenkols-tjära, så väl för sig sjelfva som blandade med kalk eller någon annan basis, framställa de i nämnde råmaterialier redan färdigbildade ämnen, m. m.;
- NORRKÖPINGS BOMULLSVÄFVERI-AKTIEBOLAG, den 22 Sept., under 5 år, å en s. k. damping machine eller fuktningsmachin;
- HEINEMANN, C., Grosshandlare, den 22 Sept., under 5 år, å machiner och apparater för fabrikation af hvitbetssocker;
- NORRKÖPINGS BOMULLSVÄFVERI-AKTIEBOLAG, den 23 Sept., under 5 år, å en s. k. beetle machin eller enkel stampmachin;
- NORRKÖPINGS BOMULLSVÄFVERI-AKTIEBOLAG, den 24 Sept., under 5 år, å en s. k. cloth opener eller sträckningsmachin;
- BORDIN, N. P., Civil-Ingenieur, den 27 Sept., under 8 år, å ett slags parabel-turbiner;

- BENSOW, S. C., Tandläkare, den 7 Oktober, under 5 år, å en uppfinning att till underlag vid förfärdigandet af artificiella tänder använda gutta percha;
- BRADÉ, A. G., Civil-Ingenieur i Paris, den 10 Okt., under 5 år, å ett sätt att tillverka och bleka pappersmassa af trädtrådar eller andra växtämnen, för beredande af papper, papp, papier-maché, m. m.;
- FORSELLES AF, J. H., Bergshauptman, m. m., den 12 Okt., under 8 år, å ett sätt att på våta vägen utdraga koppar utur icke smältvärda kopparmalmer samt befria kopparhaltig jernmalm från all vidhängande koppar;
- ROSEN VON, R., Grefve, Capitaine, m. m., den 20 Okt., under 5 år, å en apparat att genom torkning tillverka kol af åtskilliga brännbara ämnen, m. m.;
- FREDRICKSSON, G., Handlande, den 2 November, under 8 år, å en method att tillverka jäst i fast och flytande form samt att använda den efter jästberedningen återstående flytande massan dels till brödbakning, dels till kreatursfoder och dels till ätticksberedning;
- HOLM, C. A., Civil-Ingenieur, bosatt i England, den 2 Nov., under 5 år, å särskildt beskaffade propeller för framdrifvande af fartyg;
- SCHATTEN, FR., Preussisk Fabriksidkare, den 14 Nov., under 5 år, å machiner och apparater för fabrikation af hvitbetssocker;
- SCHATTEN, FR., Preussisk Fabriksidkare, den 14 Nov., under 5 år, å ugnar och apparater för fabrikation af benkol;
- ANCHERSEN, TH. CHR., Kofferdie-Kapten, den 23 Nov., under 5 år, å en method att från däckets af ett fartyg refva topp- och rå-segel;
- SJÖSTRAND, C. F., Handlande, den 30 Nov., under 8 år, å vissa metoder att förfärdiga s. k. lath-wood eller spintwed, äfvensom s. k. firewood;
- FERY, C. ST., Ingenieur i Paris, den 1 December, under 5 år, å ugnar af uppgifven construction;
- LUTHANDER, P., Bokhållare, den 6 Dec., under 8 år, å en uppfinning att med användande af ånga åstadkomma en rörelsekraft direkt verkande medelst reaction i en roterande rörelse;
- HAYTHORNE, J., den 6 Dec., under 5 år, å ett sätt att färska jern;

- LINDESTRÓM, N. P., Fabriks-Idkare, den 6 Dec., under 7 år, å apparater för åstadkommande af luftvexling i rum;
- ERICSSON, C. J., Snickare, den 6 Dec., under 7 år, å vattenhjul af särskild beskaffenhet;
- WAHRENDORFF VON, M., Friherre, Hof-Marskalk, m. m., den 14 Dec., under 10 år, å en förbättrad construction af jernlavetter för kammarladdnings-kanoner;
- ERICSSON, P., Tapetseraremästare, den 14 Dec., under 7 år, å ett slags gung-emmor;
- GYLLING, J. W., Vagnmakaremästare, den 14 Dec., under 10 år, å särskildt construerade vagns-underreden;
- ERICSSON, P., Tapetseraremästare, den 15 Dec., under 7 år, å ång- eller Ryska badinrättningar;
- TORSK, J. E., Juvelerare, den 22 Dec., under 5 år, å nattlampor af uppgifven beskaffenhet;
- WIEMER, A., Lektor, den 30 December, under 8 år, å ett sätt att bleka och gifva en fastare consistens åt talg;
- KEILLER, A., Civil-Ingenieur, m. m., den 30 Dec., under 5 år, å ett sätt att, medelst användande af vattenånga och gas, bildad af æther, chloroform eller någon annan flyktig vätska, åstadkomma drifkraft.
-

Litt. C.

**Sammandrag af de till Kongl. Commerce-Collegium inkomne
Förteckningar öfver Handtverkare med deras Gesäller, Lär-
lingar och andre Arbetare År 1853.**

	Män- ner.	Qvinnor.	Gesäller.	Lär- lingar.	Andre Arbetare.
<i>I Städerne:</i>					
Alingsås	32	4	17	30	19
Arboga	53	2	26	36	4
Askersund	26	1	13	20	—
Borås	56	22	58	39	4
Calmar	94	4	80	136	—
Carlshamn	97	6	43	130	17
Carlskrona	217	24	124	199	14
Carlstad	85	6	52	61	10
Christianstad	132	3	166	230	4
Christinehamn	54	2	28	55	—
Cimbritshamn	32	2	14	47	—
Eksjö	56	4	41	65	—
Engelholm	66	6	39	50	2
Enköping	58	5	22	21	—
Eskilstuna	206	24	756	164	1
Fahlun	62	6	76	75	4
Falkenberg	30	8	18	7	4
Falköping	12	1	7	7	—
Gefle	153	40	142	165	17
Grenna	25	5	13	27	—
Transport	1,546	175	1,735	1,564	100

	Männer.	Qvinnor.	Gesäller.	Lärlingar.	Andre Arbetare.
Transport	4,546	175	4,735	4,564	400
Göteborg	274	24	506	525	134
Halmstad	50	—	39	46	—
Hedemora	37	3	24	22	6
Helsingborg	97	12	76	165	6
Hernösand	52	5	49	48	8
Hjo	27	—	14	31	—
Hudiksvall	52	11	41	16	1
Jönköping	96	9	86	152	14
Kongelf	20	2	11	6	1
Kongsbacka	20	1	9	3	9
Köping	55	3	28	41	—
Laholm	32	6	20	13	—
Landskrona	79	3	48	110	—
Lidköping	88	7	61	74	5
Lindesberg	13	—	4	3	—
Linköping	129	16	131	200	19
Luleå	42	—	14	17	7
Lund	152	8	133	188	7
Malmö	253	24	219	271	77
Mariefred	22	3	20	27	—
Mariestad	46	1	35	47	5
Marstrand	13	1	7	3	4
Nora	23	3	19	12	3
Norrköping	224	45	266	357	119
Norrtelje	41	12	14	16	2
Transport	3,480	374	3,606	3,957	527

	Männer.	Qvinnor.	Gesäller.	Lärlingar.	Andre Arbetare.
Transport	3,480	374	3,606	3,957	527
Nyköping	68	13	56	66	13
Philipstad	49	1	5	21	—
Piteå	39	3	14	24	—
Sala	44	1	13	14	1
Sigtuna	46	—	40	7	2
Skånör	2	—	—	1	1
Skara	41	3	14	26	—
Skenninge	35	8	29	32	23
Sköfde	23	—	11	—	—
Stockholm	1,429	97	2,027	2,442	876
Strengnäs	29	1	20	24	—
Strömstad	24	—	13	13	5
Sundsvall	93	30	83	49	—
Säther	17	3	13	13	1
Söderhamn	48	2	39	47	—
Söderköping	26	2	15	24	—
Södertelje	20	3	22	12	1
Sölvitsborg	50	1	15	42	7
Torshälla	19	—	17	22	—
Trosa	21	—	14	7	—
Uddevalla	60	9	57	67	4
Ulricehamn	20	1	11	6	3
Umeå	39	—	4	20	—
Upsala	161	19	171	242	15
Wadstena	49	2	38	35	2
Transport	5,872	573	6,317	7,213	1,481

	Männer.	Qvinnor.	Gesäller.	Lärlingar.	Andre Arbetare.
Transport	5,872	573	6,317	7,213	1,481
Warberg	47	5	44	39	9
Waxholm	27	—	40	—	5
Wenersborg	79	5	44	56	1
Westervik	71	3	60	58	11
Westerås	62	13	91	110	—
Wexiö	80	7	64	98	8
Wimmerby	33	6	13	18	7
Wisby	77	11	41	80	2
Ystad	109	5	70	119	—
Åmål	40	—	24	34	1
Örebro	90	8	84	106	12
Öregrund	40	—	3	3	—
Östhammar	22	4	8	14	7
Summa	6,619	640	6,873	7,948	1,544
<i>Städer, som lyda under Landsrätt:</i>					
Borgholm	40	3	—	6	—
Haparanda	17	4	3	7	—
Skellefteå	7	—	2	—	4
Östersund	38	3	18	—	—
Summa	72	7	23	13	4

	Männer.	Qvinnor.	Gesäller.	Läringar.	Andre Arbetare.
<i>Köpingar:</i>					
Arvika	43	6	14	30	1
Båstad	16	1	6	8	—
Christianopel	—	1	—	—	—
Döderhultsvik	17	1	16	26	—
Figeholm	2	—	2	—	—
Ljungby	14	—	1	10	—
Malmköping	20	—	7	12	2
Motala	33	5	24	17	7
Mönsterås	5	—	2	4	—
Mörbylånga	2	1	—	—	—
Pataholm	2	—	—	2	—
Ronneby	28	1	—	—	—
Trelleborg	77	3	23	48	4
Waldemarsvik	3	1	4	1	—
Örnsköldsvik	7	1	1	—	—
Summa	269	21	100	158	14

	Handverkare.					Gerningsmän.	
	Männer.	Qvinnor.	Antagne Arbetare.			Mästare.	Arbetare.
			Gesäller.	Lärlingar.	Andre Arbetare.		
<i>På Landet:</i>							
Blekinge Län	7	—	6	1	1	283	159
Calmar dito	10	3	2	10	15	580	313
Christianstads dito	320	9	81	230	29	644	634
Elfsborgs dito	16	—	10	5	2	348	64
Gefleborgs dito	22	—	8	2	4	547	153
Gottlands dito	9	—	—	1	—	276	63
Göteborgs och Bohus dito	57	1	25	25	—	147	270
Hallands dito	30	—	—	1	9	400	126
Jemtlands dito	4	—	—	—	1	127	10
Jönköpings dito	44	—	8	16	15	244	402
Kopparbergs dito	4	—	—	1	—	161	44
Kronobergs dito	33	1	4	14	12	324	230
Malmöhus dito	361	6	149	244	23	1,400	792
Norrbottdens dito	25	—	1	4	—	15	3
Skaraborgs dito	17	1	10	15	4	329	68
Stockholms dito	22	1	21	25	6	695	174
Södermanlands dito	222	3	12	30	54	377	91
Upsala dito	2	—	—	—	—	542	228
Wermlands dito	88	1	9	10	9	315	143
Westerbottens dito	12	—	1	1	3	110	25
Westernorrlands dito	—	—	—	—	—	488	99
Westmanlands dito	—	—	—	—	—	509	209
Örebro dito	160	—	1	2	79	371	172
Östergöthlands dito	224	—	15	17	104	1,384	845
Summa	4,689	26	363	654	370	10,613	5,317

Litt. D.

Sammandrag af de till Kongl. Commerce-Collegium inkomne Förteckningar öfver den Bevilling, hvartill Fabrikanter och Manufacturerer samt Handverkare i Städerna och Köpingarne blifvit taxerade år 1853.

<i>I Städerna:</i>	Fabrikanter och Manufacturerer.			Handverkare.		
Alingsås	37	—	—	176	24	—
Arboga	62	—	—	208	—	—
Askersund	46	—	—	118	—	—
Borås	294	24	—	511	40	—
Calmar	184	—	—	705	—	—
Carlshamn	178	—	—	483	—	—
Carlskrona	201	16	—	1,286	8	—
Carlstad	112	—	—	649	32	—
Christianstad	187	—	—	1,250	—	—
Christinehamn	27	16	—	199	16	—
Cimbritshamn	82	—	—	164	—	—
Eksjö	46	—	—	152	—	—
Engelholm	52	—	—	248	—	—
Enköping	28	—	—	278	—	—
Eskilstuna	326	—	—	1,225	—	—
Fahlun	60	—	—	414	—	—
Falkenberg	17	8	—	87	32	—
Fahlköping	40	—	—	44	—	—
Gefle	574	—	—	1,242	—	—
Transport	2,554	16	—	9,442	8	—

	Fabrikanter och Manufacturerister.			Handverkare.		
Transport	2,554	16	—	9,442	8	—
Grenna	22	—	—	407	24	—
Götheborg	5,177	—	—	4,312	—	—
Halmstad	168	—	—	400	—	—
Hedemora	36	—	—	155	—	—
Helsingborg	136	—	—	762	32	—
Hernösand	94	—	—	430	—	—
Hjo	58	—	—	103	—	—
Hudiksvall	65	—	—	265	—	—
Jönköping	330	12	—	675	—	—
Kongelf	28	—	—	63	—	—
Kongsbacka	30	—	—	83	—	—
Köping	48	—	—	230	16	—
Labholm	26	32	—	104	—	—
Landskrona	300	—	—	483	—	—
Lidköping	25	—	—	410	16	—
Lindesberg	17	24	—	64	—	—
Linköping	185	—	—	992	—	—
Luleå	40	41	—	191	8	—
Lund	241	—	—	957	—	—
Malmö	866	—	—	2,034	24	—
Mariefred	36	—	—	119	—	—
Mariestad	99	—	—	385	—	—
Marstrand	—	—	—	44	16	—
Nora	15	—	—	109	—	—
Norrköping	4,542	24	—	2,742	—	—
Transport	15,141	5	—	25,661	—	—

	Fabrikanter och Manufacturer.			Handverkare.		
Transport	15,144	5	—	25,661	—	—
Norrtelje	107	—	—	164	—	—
Nyköping	545	—	—	775	—	—
Philipstad	—	—	—	87	—	—
Piteå	20	—	—	154	—	—
Sala	139	—	—	166	—	—
Sigtuna	12	—	—	66	—	—
Skånör	—	—	—	8	—	—
Skara	4	—	—	155	8	—
Skeninge	28	—	—	239	—	—
Sköfde	—	—	—	133	—	—
Stockholm	7,717	24	—	38,507	20	—
Strengnäs	30	—	—	135	24	—
Strömstad	9	—	—	67	24	—
Sundsvall	67	40	—	641	16	—
Säther	15	32	—	87	—	—
Söderhamn	40	—	—	208	—	—
Söderköping	78	—	—	122	—	—
Södertelje	94	—	—	86	—	—
Sölvitsborg	28	24	—	146	—	—
Thorshälla	59	—	—	66	—	—
Trosa	12	—	—	74	—	—
Uddevalla	357	24	—	435	24	—
Ulricehamn	69	—	—	99	—	—
Umeå	74	40	—	163	40	—
Upsala	213	—	—	1,319	—	—
Transport	24,861	45	—	69,766	12	—

	Fabrikanter och Manufacturister.			Handverkare.		
Transport	24,861	45	—	69,766	12	—
Wadstena	30	—	—	244	—	—
Warberg	79	16	—	287	16	—
Waxholm	—	—	—	113	—	—
Wenersborg	56	—	—	398	16	—
Westervik	176	16	—	286	—	—
Westerås	243	—	—	474	—	—
Wexjö	44	—	—	309	—	—
Wimmerby	6	—	—	102	—	—
Wisby	203	16	—	797	32	—
Ystad	312	—	—	645	—	—
Åmål	73	—	—	154	—	—
Örebro	362	—	—	576	—	—
Öregrund	4	—	—	40	—	—
Östhammar	24	—	—	106	—	—
Summa	26,474	45	—	74,298	28	—
 <i>Under Landsrätt lydande Städer:</i>						
Borgholm	19	—	—	26	—	—
Haparanda	17	24	—	82	24	—
Skellefteå	—	—	—	34	32	—
Östersund	—	—	—	155	40	—
Summa	36	24	—	299	—	—

	Fabrikanter och Manufacturister.			Handverkare.		
<i>Köpingar:</i>						
Arvika	4	32	—	97	—	—
Bergqvara	14	—	—	—	—	—
Båstad	40	—	—	61	—	—
Christianopel	3	—	—	3	—	—
Döderhultsvik	40	—	—	65	—	—
Figeholm	2	—	—	8	—	—
Ljungby	5	—	—	11	—	—
Malmköping	34	—	—	74	—	—
Motala	11	—	—	100	—	—
Mönsterås	26	—	—	22	—	—
Mörbylånga	9	—	—	—	—	—
Pataholm	18	—	—	2	—	—
Ronneby	37	—	—	129	32	—
Trelleborg	59	—	—	209	—	—
Waldemarsvik	18	—	—	25	—	—
Örnsköldsvik	12	—	—	20	—	—
Summa	332	32	—	826	32	—

Litt. E.

**Sammandrag af de till Kongl. Commerce-Collegium inkomne
Förteckningar öfver den Bevilling, hvartill Fabrikanter,
Manufacturer, Handverkare och Gerningsmän på Landet
blifvit taxerade år 1853.**

	Fabrikanter och Manufacturer.			Handverkare.			Gerningsmän.		
Blekinge Län	892	—	—	14	—	—	373	—	—
Calmar dito	538	—	—	19	32	—	808	24	—
Christianstads dito	407	—	—	784	8	—	967	32	—
Elfsborgs dito	1,822	—	—	73	—	—	335	32	—
Gefleborgs dito	444	47	—	42	16	—	275	40	—
Gottlands dito	42	24	10	—	—	—	390	16	—
Göteborgs och Bohus dito	4,505	—	—	238	—	—	447	36	—
Hallands dito	62	24	—	31	—	—	403	32	—
Jemtlands dito	31	40	—	8	—	—	181	32	—
Jönköpings dito	283	32	—	90	24	—	241	16	—
Kopparbergs dito	344	—	—	5	16	—	216	32	—
Kronobergs dito	499	—	—	57	—	—	426	32	—
Malmöhus dito	312	—	—	776	16	—	1,992	8	—
Norrbottnens dito	80	—	—	37	—	—	32	—	—
Skaraborgs dito	390	24	—	48	16	—	448	—	—
Stockholms dito	706	8	—	90	—	—	835	16	—
Södermanlands dito	710	—	—	294	32	—	203	16	—
Upsala dito	54	—	—	4	—	—	630	—	—
Wermlands dito	388	16	—	158	8	—	449	16	—
Westerbottens dito	138	5	8	24	16	—	121	16	—
Westernorrlands dito	299	40	—	—	—	—	576	16	—
Westmanlands dito	36	44	—	—	—	—	622	15	—
Örebro dito	131	—	—	188	—	—	493	—	—
Östergöthlands dito	1,366	32	—	336	—	—	1,789	—	—
Summa	14,486	1	6	3,313	40	—	13,260	43	—

Litt. F.

Sammandrag af de till Kongl. Commerce-Collegium inkomne oppgifter å sådane personer, som, enligt 12 och 26 §§ af Kongl. Fabriks- och Handtverks-Ordningen, såsom försörjningsmedel med egna händer till afsalu åstadkomma handtverks-arbeten i Städerne.

	Männer.	Qvinnor.	Summa.
Alingsås	7	4	11
Arboga	18	—	18
Askersund	13	6	19
Borås	20	10	30
Calmar	122	36	158
Carlshamn	52	3	55
Carlskrona	64	15	79
Carlstad	34	16	50
Christianstad	38	8	46
Christinehamn	23	11	34
Cimbritshamn	8	1	9
Eksjö	9	—	9
Engelholm	22	2	24
Enköping	14	—	14
Eskilstuna	23	—	23
Fahlun	21	—	21
Falkenberg	6	1	7
Falköping	8	4	12
Gefle	110	30	140
Grenna	13	4	17
Transport	625	151	776

	Männer.	Qvinnor.	Summa.
Transport	625	151	776
Götheborg	88	28	116
Halmstad	44	17	31
Hedemora	22	13	35
Helsingborg	20	10	30
Hernösand	26	—	26
Hudiksvall	41	12	53
Jönköping	84	48	132
Kongelf	44	—	44
Kongsbacka	6	—	6
Köping	41	—	41
Laholm	5	—	5
Landskrona	44	—	44
Lidköping	23	8	31
Lindesberg	1	—	1
Linköping	59	58	117
Luleå	43	3	46
Lund	164	5	169
Malmö	145	—	145
Mariefred	41	5	46
Mariestad	40	2	42
Marstrand	3	—	3
Nora	44	3	47
Norrköping	141	142	283
Norrtelje	8	4	12
Nyköping	63	19	82
Philipstad	29	8	37
Transport	1,654	536	2,190

	Männer.	Qvinnor.	Summa.
Transport	1,654	536	2,190
Piteå	14	5	19
Sala	23	21	44
Sigtuna	7	1	8
Skånör	3	—	3
Skara	33	10	43
Skenninge	8	4	12
Stockholm	722	166	888
Strengnäs	13	6	19
Strömstad	10	3	13
Sundsvall	34	17	51
Säther	4	—	4
Söderköping	11	4	15
Södertelje	21	15	36
Sölvitsborg	16	—	16
Thorshälla	5	—	5
Trosa	4	—	4
Uddevalla	30	1	31
Ulricehamn	3	—	3
Umeå	24	7	31
Upsala	71	4	75
Wadstena	36	5	41
Warberg	22	5	27
Waxholm	2	—	2
Wenersborg	24	8	32
Westervik	47	35	82
Westerås	30	—	30
Transport	2,871	853	3,724

	Männer.	Qvinnor.	Summa.
Transport	2,874	853	3,724
Wexiö	45	14	59
Wimmerby	23	—	23
Wisby	47	18	65
Ystad	45	30	45
Åmål	17	8	25
Örebro	48	11	59
Öregrund	7	1	8
Östhammar	18	1	19
Summa	3,094	936	4,027
<i>Köpingar :</i>			
Figeholm	3	—	3
Mönsterås	23	—	23
Ronneby	2	—	2
Summa	28	—	28

Litt. G.

Sammandrag af de till Kongl. Commerce-Collegium inkomne oppgifter å sådane personer, som, enligt 12 och 26 §§ af Kongl. Fabriks- och Handtverks-Ordningen, såsom försörjningsmedel med egna händer till afsalu åstadkomma handtverksarbeten på landet år 1853.

	Männer.	Qvinnor.	Summa.
Blekinge Län	150	—	150
Calmar dito	—	—	—
Christianstads dito	3	—	3
Elfsborgs dito	126	—	126
Gefleborgs dito	14	—	14
Gottlands dito	5	—	5
Göteborgs och Bohus dito	—	—	—
Hallands dito	—	—	—
Jemtlands dito	—	—	—
Jönköpings dito	53	—	53
Kopparbergs dito	2	—	2
Kronobergs dito	—	—	—
Malmöhus dito	—	—	—
Norrbottens dito	—	—	—
Skaraborgs dito	—	—	—
Stockholms dito	—	—	—
Södermanlands dito.	—	—	—
Upsala dito	—	—	—
Wermlands dito.	27	—	27
Westerbottens dito.	—	—	—
Westernorrlands dito	—	—	—
Westmanlands dito	2	—	2
Örebro dito	—	—	—
Östergöthlands dito.	28	—	28
Summa	410	—	410

STOCKHOLM, 1855.

P. A. NORSTEDT & SÖNER, *Kongl. Boktryckare.*
